

Jak dále zvyšovat bojovou pohotovost

Plenární zasedání ÚV KSČ projednalo a schválilo ve dnech 20.—21. února 1973 „Zprávu předsednictva ÚV KSČ o realizaci závěrů XIV. sjezdu KSČ“, přednesenou generálním tajemníkem s. Gustávem Husákem. „Zpráva“ shrnula výsledky dosažené v našem státě od XIV. sjezdu a zdůraznila úkoly, jejichž splnění přispěje k dosažení dalších výrazných úspěchů linie stanovené XIV. sjezdem KSČ.

Mezi úkoly, na něž klade ÚV KSČ zvláštní důraz, patří:

- zvýšení úlohy organizátorské a řídicí práce,
- zvyšování efektivnosti využíváním všech rezerv, plněním zpracovaných plánů, modernizací strojního parku atd.,
- zkvalitnění integračního procesu,
- výchova socialistického člověka a
- zvýšení vnitřní síly, jednoty a akceschopnosti KSČ.

Všechny uvedené úkoly platí v plném rozsahu i pro ČSLA. Velení ČSLA proto důsledně prosazuje a uplatňuje, aby závěry XIV. sjezdu byly zapracovány do Plánů bojové a politické přípravy na všech stupních velení i do všech ostatních „Plánů“, zabezpečujících vysokou bojovou připravenost a pohotovost ČSLA. Náročné kontroly a prověrky od XIV. sjezdu potvrzují, že linii stanovenou ÚV KSČ ČSLA plní.

Souhrnně zhodnotil plnění závěrů XIV. sjezdu v ČSLA ve svém diskusním příspěvku na únorovém zasedání ÚV KSČ ministr národní obrany, armádní generál ing. Martin Dzúr. Zdůraznil, že: „... bezpečnost našeho lidu a výsledky socialistického budování jsou pod vedením Komunistické strany Československa a jejího ústředního výboru plně zabezpečeny díky moderní, technicky a politicky vyspělé, pružně organizované a připravené Československé lidové armádě, která v rámci spojeneckého svazku bratrských armád Varšavské smlouvy tvoří její významný pevný článek...“

Soudruh ministr dále zdůraznil, že „... považujeme za svou povinnost nepolevovat v úsilí při zabezpečování obrany a ochrany socialistických vymožeností našich pracujících a celého socialistického společenství... Za hlavní úkol, v souladu se závěry XIV. sjezdu KSČ, považujeme všestranně zvyšovat bojovou sílu ČSLA a její bojovou pohotovost tak, aby spolu s ostatními armádami států — účastníků Varšavské smlouvy byla schopna odrazit jakoukoli agresi imperialistů a zničit nepřítele v krátké době...“.

Náčelník Hlavní politické správy ČSLA generálporučík PhDr. Václav Horáček na celoarmádním aktivu komunistů dne 7. 3. 1973 v referátu „Dosažené výsledky a další úkoly při plnění závěrů XIV. sjezdu KSČ v ČSLA“ (viz VM č. 3/1973) analyzoval všechny hlavní úkoly z referátu generálního tajemníka KSČ s. Husáka s aplikací na ČSLA a rozvinul závěry z referátu ministra na únorovém zasedání.

Jedním z hlavních úkolů, který zdůraznil ministr národní obrany i náčelník Hlavní politické správy, je oblast **bojové pohotovosti**.

Soudruh ministr ve svém diskusním příspěvku hodnotil dosažený stupeň bojové pohotovosti kladně. Uvedl že „... v průběhu minulého roku se uskutečnily náročné kontroly a prověrky bojové a mobilizační pohotovosti a připravenosti jednotek. Naprostá většina svazků, útvarů a jednotek splnila všechny úkoly dobře a dnes nemáme jednotky, které by nebyly na odpovídajícím stupni bojové pohotovosti...“.

Náčelník Hlavní politické správy ve svém referátu podrobněji analyzoval stav bojové pohotovosti a vytyčil hlavní a zásadní faktory, jejichž splnění přispěje ke zkvalitnění dosavadního stavu bojové pohotovosti.

Přitom zdůraznil tyto skutečnosti:

1. Podceňování bojové pohotovosti posuzovat jako projev apolitičnosti a oportunismu v praxi a vyvozovat z toho stranické, politické a kádrové závěry,
2. Při uplatňování bojové pohotovosti netrpět žádnými kompromisy, polovičatostí a nedůsledností.

3. Úkolům bojové pohotovosti podřídít veškerý výcvik a výchovu vojáků. K dosažení tohoto cíle spojovat dovedně stranickopolitickou práci s úkoly bojové přípravy.

4. Více zevšeobecňovat dobré zkušenosti a uplatňovat je ve všech útvech.

Referát generálního tajemníka KSČ s. Husáka, diskusní příspěvek ministra národní obrany a referát náčelníka Hlavní politické správy nám dávají základní linii, jakým způsobem je nutné na všech stupních velení, v každém druhu vojska a služeb i u každého jednotlivého příslušníka ČSLA přistupovat k zhodnocení plnění úkolů.

Jedním z rozhodujících prvků pro trvalé zvyšování bojové pohotovosti je **plné pochopení významu, úlohy a místa bojové pohotovosti a zvládnutí zásad jejího realizování**.

Tento úkol je velmi složitý a náročný. Jeho složitost vyplývá z toho, že pojem „bojová pohotovost“ má velmi široký obsah. Soudruh ministr v diskusním příspěvku na únorovém zasedání ÚV KSČ v r. 1973 hodnotil bojovou pohotovost jako „... souhrn politických, operačně taktických, mobilizačních, kádrových, technických a týlových opatření, umožňujících rychlý a organizovaný přechod z mírové činnosti k plnění bojových úkolů...“.

Důležitým faktorem ovlivňujícím pochopení bojové pohotovosti je zásada

dosáhnout maximální utajenosti konkrétních opatření bojové pohotovosti. Tuto zásadu považujeme za **zákon**, který nesmí být narušen. Nepříteli nesmíme dát možnost v případě agrese mařit naše opatření k uvedení vojsk do bojové pohotovosti.

Složitost úkolů dále narůstá tím, že u vojáků z povolání dochází přirozeným kádrovým pohybem ke změnám ve funkčním zařazení a někdy i ke změně posádky. To vede k nezbytnému a nikdy nedokončenému „přeškolení se“ podle nových, konkrétních podmínek.

U vojáků základní služby je pochopení úkolů bojové pohotovosti ztíženo politickou nezralostí, nezkušeností a omezenou znalostí konkrétních bojových úkolů dané jednotky.

Jak tedy splnit požadavek, dosáhnout pochopení významu, úlohy a místa bojové pohotovosti a zvládnutí zásad jejího realizování?

Všeobecně platnou zásadou je: **chápat tento úkol především vojenskopoliticky**. To znamená:

- mít dobré teoretické znalosti učení V. I. Lenina o obraně socialistické vlasti a marxismu-leninismu vůbec,
- znát vojenskou politiku KSČ a komunistických stran tábora socialismu, především KS SSSR,
- umět analyzovat mezinárodní vojenskopolitickou situaci a vyvozovat správné závěry.

U vojáků základní služby, u nichž charakter dvouroční služby neumožňuje plné zvládnutí těchto úkolů, musí jejich velitel zabezpečit, aby dovedli alespoň v základech politicky pochopit úlohu a místo bojové pohotovosti při obraně socialistické vlasti.

Teprve v druhé řadě přistupuje odborná znalost konkrétních úkolů bojové pohotovosti. Odborné znalosti musí být pochopitelně diferencované podle stupně velení, zastávané funkce a druhu jednotky.

U vojáků z povolání se předpokládá znalost nezbytných teoretických zásad bojové pohotovosti a dovednost jejich aplikace na daný stupeň a funkci.

U vojáků základní služby jde především o získání praktických návyků v plnění konkrétních úkolů podle svého zařazení při bojovém poplachu, při přesunech, při činnosti v prostoru soustředění a při bojové činnosti. Proto u vojáků základní služby je nutné pochopení úkolů bojové pohotovosti hodnotit především podle dosahovaných výsledků v jednotlivých druzích bojové přípravy (polní příprava, střelba, odborná, technická a týlová příprava).

Pochopení významu, úlohy a místa bojové pohotovosti (bližší objasnění viz VM č. 3/1973) a zvládnutí zásad jejího realizování lze tudíž dosáhnout cítěním vedomou politickovychovnou prací, vysokou političností každého druhu zaměstnání a dovedným skloubením teoretických znalostí a praktických závěrů bojové pohotovosti.

Důležitým předpokladem zabezpečujícím organizované uvedení do bojové pohotovosti je **pevné a nepřetržité velení**. Uvádíme názory pouze na velení v kritické době bojové pohotovosti, tj. v době po vyhlášení bojového poplachu.

Po vyhlášení bojového poplachu musí být zabezpečeno v kasárnách pevné a nepřetržité velení až do doby zaujetí velitelských stanovišť v určených prostorech. V žádném případě nemohou tento úkol realizovat pouze dozorčí orgány. Kvalitně připravený dozorčí orgán musí sehrát rozhodující roli v prvních okamžicích po obdržení signálu nebo rozkazu, to znamená, že zabezpečí proniknutí signálu (rozkazu) a vyhlásí určeným velitelským, útvarům nebo jed-

notkám bojový poplach. Po splnění těchto úkolů sleduje průběh uvádění vojsk do bojové pohotovosti.

Sebekvalitněji připravený dozorčí orgán však nemůže podřízeným vydávat rozkazy k manévru silami a prostředky v mimořádných případech, např. při nenadálém napadení nepřitelem a při realizaci zámyslu **nadřízeného velitele, který nemusí být v souladu s dříve nacvičenou činností vojsk.**

Splnit úkol — zabezpečit v nejkratší době po vyhlášení bojového poplachu pevné velení vojákům z kasáren znamená, že velení musí být zabezpečeno z místa stálé dislokace skupinou kvalifikovaných funkcionářů v čele s jedním z hlavních funkcionářů.

Tato skupina musí být připravena k činnosti do 30 minut po vydání rozkazu, to znamená v době, kdy ještě vojska opouštějí kasárna (posádku).

Je účelné, aby skupina zaujímala předem určené pracoviště v blízkosti místnosti dozorčího orgánu. Musí být vybavena potřebnými pomůckami pro velení a spojení. Zkušenosti ukazují, že pro její práci je výhodné zpracovat metodiku činnosti, ve které jsou uvedeny konkrétní úkoly, čas jejich plnění a funkcionář, který za jejich splnění odpovídá. Je to důležitý předpoklad úspěšného řízení činnosti vojsk. Pokud jde o osobu velitele je účelné, aby se po vyrozumění dostavil do kasáren, informoval se o úkolech a podle situace vydal rozkazy (pokyny) pro další činnost. Bez prodlení zahajuje přesun do určeného prostoru. Tento způsob velení je třeba považovat za jednu z podmínek včasného a organizovaného uvedení vojsk do bojové pohotovosti, a to i za té nejsložitější situace.

Vyskytují se názory, vytvářet a zaujímat místa velení v prostorech shromaždišť. Jejich účel je zdůvodňován úkolem zabezpečit velení z **prostoru mimo posádku** v době, kdy velitel se přemísťuje z místa stálé posádky na velitelské stanoviště. S těmito názory nesouhlasíme ze dvou důvodů. Spojení s podřízenými je organizováno převážně přes stálou posádku, takže v případě napadení posádky by bylo linkové spojení vyřazeno. Kromě toho zaujímáním místa velení ve shromaždišti by bylo tříštěno velení na několik míst, zpravidla postrádajících vzájemnou informovanost.

Zabezpečení velení a činnost vojsk je přímo závislá na **kvalitním, důsledném a přesném bojovém rozdělení.**

Bojové rozdělení má však mnohem širší význam. Je to činnost, v níž je prakticky koncentrována veškerá organizátorská a řídicí práce daného velitelství či jednotky. Je důkazem o schopnosti velitele (štábu) reálně myslet, plánovat a předvídat. Ukazuje, jak dalece zná zásady bojové a mobilizační pohotovosti a doveđe je skloubit s konkrétními požadavky velitelství (útvárů, jednotky).

Bojové rozdělení není tedy samoučelnou činností, ale naopak je to činnost, která naprosto přesně vymezuje úlohu a místo každého jednotlivce, vozidla a bojové techniky. Na bojovém rozdělení závisí, bude-li včas organizováno velení, jak bude plnit úkol zpětný odřad a zda bude vyvezena bojová technika a materiál z kasáren v časových normách. Bojové rozdělení určuje, kterou techniku a materiál vyvézt v prvním, druhém a dalším koloběhu. Stručně řečeno — bojové rozdělení, které musí odpovídat na trvale platné vojenské otázky — kdo, kdy, co a jak, je základním předpokladem pro splnění úkolů bojového poplachu, zvláště bojové pohotovosti vcelku.

Formální a nepřesné bojové rozdělení není pouze „odborným nedostatkem“ snižujícím konkrétní bojovou pohotovost v dané době, ale je politicky velmi

škodlivé. Vede totiž k lehkomyšlnému přístupu k úkolům bojové pohotovosti, k podceňování přijatých opatření a jejich obcházení a nedodržování.

Bojové rozdělení musí být pravidelné od nejmenší jednotky (družstva, osádky) až po nejvyšší velitelství. Proto musí být časově sladěno tak, aby výsledky bojového rozdělení postupně pronikaly od nejnižšího stupně velení k nejvyššímu.

K zvýšení autority bojového rozdělení je nutné, aby mu byla dána ta největší vážnost (přítomnost hlavních funkcí) a bylo pravidelně kontrolováno, jak je bojové rozdělení v praxi realizováno. Z nedodržování bojového rozdělení u podřízených velitelů (štábů) je nutné vyvozovat důsledky.

Bojové rozdělení musí být zvláště pečlivé a podrobné při odvelení jednotek, při výcviku organických jednotek mimo posádku (střelby, taktické cvičení, mělké či hluboké brodění apod.) i při propuštění druhého ročníku do zálohy, při nástupu branců, jejich výcviku v přijímači apod.

Pro evidenci, kontrolu a nakonec i pro rychlé zpracování výkazů počtů osob, bojové a dopravní techniky a materiálu musí být vytvořeny i určité administrativní (formální) předpoklady, tj. zpracování co nejjednoduššího a nejprehlednějšího systému bojového rozdělení.

Dosud se v této oblasti ponechává na iniciativě každého stupně velení volba způsobu vedení bojového rozdělení. Vyplývá to z toho, že ujednacení formy je složité pro značnou různorodost jednotek. V každém případě by však naše vědecká a výzkumná pracoviště, v součinnosti s nejkvalitnějšími příslušníky štábů, měla zpracovat variantní řešení bojového rozdělení s možností využít alespoň dílčí mechanizace a automatizace a výpočetní techniky, zejména na vyšších štábech.

Vzhledem ke své důležitosti je bojové rozdělení zcela oprávněně základním kritériem pro hodnocení splnění úkolů prověrky bojové pohotovosti.

Jedním z důležitých úkolů je stanovení **reálných časových norem** pro opuštění posádek a zaujetí prostorů soustředění.

Časové normy pro opuštění posádek musí být stanoveny v nařízeném rozpětí. Je nezbytné, aby vycházely z konkrétních podmínek jednotlivých velitelství a útvarů. Zejména je nutné brát v úvahu celkový počet vozidel, počet výjezdových bran a komunikací, důležitost jednotlivých útvarů a z toho vyplývající pořadí výjezdu ve větších posádkách.

Obecně platí zásada, že časové normy je nutné dále zkracovat. Pokud se však projevuje snaha některých velitelů zkracovat časové normy pod stanovenou hranici bez ohledu na to, že jednotlivé úkoly budou splněny povrchně nebo nebudou plněny vůbec, je třeba říci, že takovýto postup neprospívá a není v souladu se soudobými požadavky. Opouštět kasárna bez předcházejícího a nezbytného prohřátí motorů a neorganizovaně zaujímat prostory shromaždišť znamená sice získání několika minut času při výjezdu, ale v dalším období dochází k nutným časovým ztrátám, prodlužování doby činnosti ve shromaždišti a k nadměrnému opotřebení (k poškození i k haváriím) techniky.

Často však dochází k druhé krajnosti, kdy jednotky sice již dosáhly pohotovosti v kasárnách, či ve shromaždišti k zahájení přesunu, ale vyčkávají až do uplynutí stanovené časové lhůty.

Takovýto dogmatický výklad časových norem je nesprávný a škodlivý, neboť vytváří v myslích vojáků rozporný názor na bojovou pohotovost. Z jedné strany je na ně vyvíjen tlak, aby po vyhlášení bojového poplachu plnili všechny úkoly v co nejkratší době, a současně jsou ponecháváni zbytečně dlouho

v nečinnosti. Tento rozpor vede zcela zákonitě k podcenění významu bojové pohotovosti.

Opuštění kasáren či shromaždišť v horní hranici stanovených norem vede současně k narušení plynulosti přesunu do poplachových prostorů. Ve snaze splnit stanovené normy bývá přesun zbytečně rychlý, je narušena jeho organizovanost a tím jsou vytvářeny podmínky pro vznik mimořádných událostí.

Časové normy pro zaujetí prostorů soustředění jsou naopak stanoveny obyčejně na horní hranici povolené normy, ačkoliv při plnění tohoto úkolu lze podstatně časy zkrátit organizovanou a nacvičenou činností velitelů a jednotek minimálně o 30 i více minut. Této možnosti velitelé a náčelníci věnují podstatně méně pozornosti, protože nepřinášají potřebný efekt již v zápětí po vyhlášení bojového poplachu.

Při stanovení celkových časových norem pro dosažení pohotovosti k plnění bojových úkolů je nutné brát v úvahu (kromě časové normy opuštění kasáren a doby zaujetí prostorů soustředění) dobu přesunu do těchto prostorů.

Při přesunu musí být kalkulováno minimálně s rychlostí 20 km/hod. Nižší rychlost přesunu oproti ustanovení Polního řádu hl. 7, čl. 138—162 je zdůvodněna tím, že:

- v průběhu přesunu se jednotky po opuštění kasáren organizují do pochodových proudů tak, aby v prostoru soustředění mohly přímo z pochodového proudu zaujmát stanovenou sestavu;

- přesuny probíhají obyčejně na poměrně krátkou vzdálenost (zvláště u pohraničních útvarů). Vyšší pochodová rychlost by proto vedla k tomu, že za pochodového proudu by před dosažením prostoru soustředění vyčkával na silnici do doby, než čelní jednotky zaujmou svá místa;

- přesuny probíhají nejčastěji ve smíšených proudech (kolová i pásová vozidla) ve dne i v noci;

- pro přesuny jsou využívány civilní komunikace (převážně s asfaltovou vozovkou), na nichž je silný provoz civilních vozidel. Nižší rychlosti mají tedy za účel omezit v mírovém životě možnost vzniku mimořádných událostí (zvláště při nácvicích a prověrkách).

Velitelé útvarů by měli reagovat na situaci, kdy jde o jednotku vybavenou pouze kolovými vozidly, kterou přesunujeme do vzdálenosti několik desítek (stovek) kilometrů. V takovém případě pochodová rychlost 20 km je platná pouze do shromaždiště, maximálně do první krátké zastávky. Potom je nutné kalkulovat přesun v plném rozsahu a v souladu s požadavky Polního řádu hl. 7, čl. 138—162.

Kalkulování s pochodovou rychlostí 20 km/hod. by v takovém případě bylo nesprávné a vznikaly by neopodstatněné časové rezervy. V praxi takovéto nesprávné časové kalkulace vedou k neúměrnému prodlévání ve shromaždištích, k časově dlouhým a nezdůvodnitelným zastávkám na ose jen proto, aby před nadřízeným orgánem (při prověrkách) byla zdůvodněna celkově měkká norma pro dosažení pohotovosti v prostoru soustředění.

Časové normy můžeme promyšleně zkracovat volbou prostorů soustředění, organizovanou a nacvičenou činností velitelů a vojsk v těchto prostorech, vzájemným přiblížením skladů, dopravních jednotek a prostorů pro vývoz materiálu, zlepšením organizace vývozu materiálu apod.